

LelyStadsGeluiden

De mening van de inwoners gepeild

Zorg ontvangen en zorg verlenen 2008

Met de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) per 1 januari 2007, hebben gemeenten een grotere verantwoordelijkheid gekregen voor de zorg voor haar inwoners. In 2006 is een nulmeting gehouden om indicatoren en kengetallen te verkrijgen voor het meten van de WMO. In 2008 is dit onderzoek –als deel van het Leefsituatieonderzoek 2008- herhaald. De onderzoeksbevindingen worden in deze LelyStadsGeluiden gepresenteerd.

Colofon

Dit is een onderzoeksrapportage gemaakt door:
Onderzoek en Statistiek

Verkrijgbaar, zolang de voorraad strekt bij:

Gemeente Lelystad
Onderzoek en Statistiek
Postbus 91
8200 AB Lelystad
T 0320 27 85 74
F 0320 27 82 45
e-mail: onderzoek@lelystad.nl

Voor feiten en cijfers en overige onderzoeks-
rapporten kunt u terecht op onze website:
www.os.lelystad.nl

Lelystad, juni 2009

Inleiding

In 2006 heeft Onderzoek en Statistiek in het onderzoek 'Leefsituatie' voor het eerst specifiek gevraagd naar (WMO) zorg ontvangen en zorg verlenen (mantelzorg). In 2008 zijn deze vragen opnieuw aan inwoners in Lelystad gesteld.

Mantelzorg

Mantelzorg is de zorg die men geeft aan een bekende, zoals een partner, ouder, kind, buur of vriend(in), die voor een langere tijd ziek, hulpbehoevend of gehandicapt is.

Net als in 2006 zegt in 2008 ongeveer een op de vier respondenten in de afgelopen 12 maanden mantelzorg verleend te hebben. 16% geeft op het moment van het onderzoek nog mantelzorg.

Zorg verlenen

Welke mensen geven nu mantelzorg? De kans dat iemand mantelzorg geeft hangt sterk af van iemands leeftijd, geslacht en arbeidsparticipatie. Zie tabel 1. Zo geven meer vrouwen dan mannen mantelzorg, alsmede senioren (40 jaar en ouder) eerder dan mensen onder de 40 jaar en niet werkenden eerder dan wel werkzame Lelystedelingen. Dit alles bijelkaar genomen betekent dat vrouwen van 47 jaar en ouder het vaakst mantelzorg geven (33%).

Tabel 1. Percentage mensen dat mantelzorg verleend

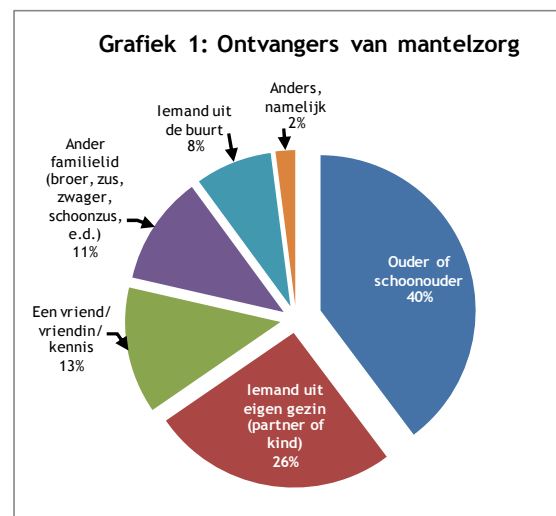
Mantelzorgers		
Totaal		23 %
Leeftijd	18-29 jaar	14 %
	30-39 jaar	17 %
	40-54 jaar	25 %
	55+ jaar	29 %
Geslacht	Man	18 %
	Vrouw	27 %
Arbeidsmarkt	> 15 u/w werkzaam	19 %
	< 15 u/w werkzaam	29 %

Wat iemands inkomen of opleiding is heeft geen belangrijke invloed op de vraag of ze mantelzorg verlenen.

De ontvangers

Het merendeel van de mantelzorgers verleent zorg aan (schoon)ouders (40%) of iemand uit het eigen gezin (26%), zie grafiek 1. Pas op enige afstand volgen personen die minder dicht bij het 'kerngezin' horen, zoals vrienden, overige familieleden en burenen. In vergelijking met 2006 heeft er een

verschuiving plaats gevonden van mantelzorg geven aan (schoon)ouders naar mantelzorg geven aan iemand uit het eigen gezin.

Soort mantelzorg

In vergelijking met 2006 is er meer uitgebreid gevraagd naar het soort mantelzorg dat men geeft. 'Gezelschap, troost e/o afleiding geven' is de vorm van mantelzorg die het meest voorkomt, gevolgd door 'hulp in de huishouding' en 'begeleiding en/of vervoer'. Ongeveer de helft geeft aan te helpen bij geldzaken/administratie. Tot slot geeft tussen de 20% en 25% hulp bij het klaarmaken van maaltijden, persoonlijke en/of medische verzorging.

De meeste mantelzorgers geven meer dan één vorm van mantelzorg (78%). Gemiddeld besteden de mantelzorgers 11 uur per week aan het geven van zorg. Mannen geven gemiddeld 9 uur per week zorg en vrouwen 12 uur. Dit aantal uur is vrijwel gelijk voor alle leeftijdsgroepen. Naast dat vrouwen vaker mantelzorg geven, besteden ze ook meer uren per week aan mantelzorg.

Duur van de mantelzorg

Gemiddeld geven mensen in 2008 (al) 27 maanden mantelzorg (ruim twee jaar). Hoe ouder men is, hoe langer de periode dat men mantelzorg verleent. Verder geldt ook dat hoe langer men iemand mantelzorg geeft, hoe meer tijd per week er aan mantelzorg besteed wordt. Tot slot lijkt het erop dat vrouwen iets langduriger mantelzorg geven dan mannen.

Belast voelen

Zo'n 6% van de mantelzorgers voelt zich 'zeer zwaar- of overbelast' door de zorg die zij geven. Gemiddeld geven deze mensen 17 uur

zorg per week. De groep die zich 'niet tot enigszins belast' voelt geeft gemiddeld 7 uur zorg per week. Het verband tussen de belasting die men voelt en het aantal uren zorg dat met geeft is dan ook sterk.

Ongeveer de helft van de mantelzorgers ontving één of meer vormen van ondersteuning. Steun van familie/ vrienden is met 77% de meest voorkomende vorm van ondersteuning. Daarnaast ontvangt (ontving) 31% steun van een professionele zorgverlener. Het steunpunt Mantelzorg en het Zorgloket van de gemeente wordt maar door 8% genoemd als bron van ondersteuning bij mantelzorg.

Sinds 2006 is de behoefte aan (meer) ondersteuning bij het verrichten van mantelzorg belangrijk toegenomen. Had in 2006 17% behoefte aan (meer) ondersteuning, in 2008 is dit 23%. De meest gewenste vormen (31%) van ondersteuning zijn: 'informatie en advies over de ondersteuningsmogelijkheden' en 'praktische hulp (bijv. klussendienst of ondersteuning in huishouden)'. 20% wil een andere vorm van ondersteuning, waarbij vaak 'betere (thuis)zorg' genoemd wordt, maar ook 'minder bureaucratie' en 'financiële compensatie/verlofdagen'.

Gezondheid

Meer dan vier op de vijf mensen (82%) ervaart in 2008 zijn/haar eigen gezondheid (zeer) goed tot uitstekend. Dit is iets minder dan in 2006 (84%), maar in statistische opzicht is het geen belangrijke verandering. De gezondheidsbeleving van alle Nederlanders (2006) is vergelijkbaar goed (82%).

Zoemen we in op enkele bevolkingsgroepen, dan zijn er in Lelystad wel verschillen in gezondheidsbeleving. Hoe ouder men is hoe slechter men over de eigen gezondheid oordeelt. Ook vrouwen en laag opgeleiden scoren belangrijk lager dan het gemiddelde van Lelystad. Leek het er in 2006 op dat niet-westerse allochtonen hun eigen gezondheid slechter dan andere inwoners ervoeren, in 2008 is dit verschil niet in de onderzoeksresultaten terug te vinden.

Op de vraag of men last heeft van een langdurige ziekte, aandoening, handicap of ouderdomsklachten, geeft ruim éénderde (35%) een bevestigend antwoord. Ten opzichte van vorige jaren is hierin geen verschil ontstaan. Ook in 2008 zeggen vrouwen, laagopgeleiden en ouderen hier eerder last van te hebben. Opvallend is wel

dat het ervaren van gezondheidsklachten niet altijd leidt tot een lage waardering voor de eigen gezondheid. 55% van de mensen met klachten waardeert de eigen gezondheid nog altijd als goed tot uitstekend.

Speciale diensten

Aan de respondenten met een gezondheidsbeperking is gevraagd in welke mate zij zich belemmerd voelen in het uitvoeren van diverse activiteiten, zoals uitvoeren van dagelijkse bezigheden, vrijetijdsbestedingen en/ of school/ werk. In totaal ervaart 87% van deze mensen voor minimaal één activiteit minstens een lichte belemmering. Lang niet alle mensen die een belemmering ervaren maken gebruik van de speciale diensten opgesomd in tabel 2.

Tabel 2. Gebruik van diverse ondersteunende diensten door mensen met een gezondheidsbeperking

	Gebruik	Geen gebruik, wel gewenst	Geen gebruik
Verpleging of verzorging door de thuiszorg	3	1	96
Huishoudelijke hulp door de thuiszorg	7	6	87
Maaltijden aan huis (Tafeltje dek je)	1	1	99
Vervoerhulpmiddelen zoals rollator, rolstoel of scootmobiel	8	1	91
Aanpassingen in uw woning	6	3	91
Dagopvang/ dagbesteding	0	1	98

Slechts een kwart van de mensen met klachten doet een beroep op diensten, zie tabel 3. Een overgrote meerderheid (75%) maakt hiervan *geen* gebruik.

Tabel 3. Gebruik van diensten (minstens één) naar belemmering (%)

	Geen belemmering	(licht) belemmerd	Totaal
Gebruik dienst(en)	3	25	22
Geen gebruik diensten	97	75	78
Mensen met gezondheidsklachten (35% van inwoners van Lelystad)	13	87	100

Mantelzorg ontvangen

Mensen met een gezondheidsbelemmering hebben vaker behoefte aan ondersteuning, daarom is aan hen gevraagd of zij regelmatig betaalde zorg krijgen. Één op de vijf van hen gaf een bevestigend antwoord. Er lijkt sprake te zijn van een lichte toename ten opzicht van 2006. Per week krijgen zij gemiddeld een kleine negen uur zorg, dit is gelijk aan 2006. Veruit de meeste mensen met (onbetaalde ondersteuning) krijgen huishoudelijke hulp (57%). Daarnaast krijgt 39% ondersteuning in de vorm van vervoer.

Tabel 4. Ontvangen van mantelzorg en het gebruik van speciale diensten (%)

	Ontvangt geen mantelzorg	Krijgt regelmatig mantelzorg	Totaal
Geen gebruik diensten	84	55	79
Wel gebruik diensten	16	45	21
Mensen met gezondheidsklachten (35% van inwoners van Lelystad)	80	20	100

De meeste mensen die geen mantelzorg krijgen, maken ook geen gebruik van speciale diensten (84%), zie tabel 4. Krijgt men wel mantelzorg, dan wordt ook in bijna de helft van de gevallen (45%) ook gebruik gemaakt van speciale diensten. Het komt weinig voor (16%) dat men gebruikt maakt van speciale diensten, zonder dat men ook hulp krijgt van mantelzorgers.

Beknopte onderzoeksverantwoording

Het leefsituatieonderzoek 2008 is uitgevoerd in september 2008. Er is een steekproef van 3.000 inwoners van 18 t/m 79 jaar uit de gemeentelijke basisadministratie getrokken. Ook zijn 1.666 leden van het LelyStadsPanel (LSP) benaderd. De steekproef had een respons van 34% en van het LSP 82%. In totaal hebben 2.390 inwoners meegewerkt aan het onderzoek. 57% heeft de vragenlijst digitaal ingevuld, dit waren allen panelleden. De overige respondenten, zowel uit de steekproef als panelleden hebben een schriftelijke enquête ingevuld.

Om de onderzoeksresultaten representatief te maken voor de inwoners van de gehele stad is gewogen op de kenmerken geslacht, leeftijd, WOZ woningwaarde en opleiding. Een en ander is uitgebreid te lezen in een apart rapport over de 'onderzoeksverantwoording'.